

Kiertotalous ei todellakaan ole vain kierrättämistä!

15.6.2023

Kiertotalouden kiehtova kokonaisuus luo liiketoimintapotentiaalia

Kiertotalous näkyy ja kuuluu nyt kaikkialla – eikä ihme, sillä kiertotalous on tunnistettu keskeisimmäksi luontopääomien suojaamisen, ilmastonmuutoksen hillinnän ja fossiilisista polttoaineista irtautumisen välineeksi. On kuitenkin harmillista, että yhä edelleen monet luulevat kiertotalouden olevan vain hienompi tapa puhua kierrättämisestä. Monessa yhteydessä kierrätystä ja kiertotaloutta käytetään virheellisesti toistensa synonyymeina. Tällaisen väärinymmärryksen myötä kiertotalouteen sisältyvä valtava potentiaali jää tunnistamatta. Kun kiertotalous mielletään pelkäksi kierrätykseksi, ohjautuu ajattelu hyvin kapeasti vain tuotteiden ja materiaalien elinkaaren loppuun, ja kiertotalouden todellinen potentiaali neitseellisten raaka-aineiden tarpeen vähentäjänä ja arvon säilyttäjänä jää tunnistamatta.

Miten kiertotalouden ja kierrätyksen kaksi toisiinsa helposti sekoittuvaa termiä sitten eroavat toisistaan? Sen sijaan, että keskityttäisiin vain kierrättämään muodostuneet jätteet, kiertotalous pyrkii minimoimaan neitseellisten raaka-aineiden käyttöä vähentämällä uusien tuotteiden tarvetta. Kun tuotteiden ja niihin käytettävien raaka-aineiden tarve vähenee, vähenee automaattisesti myös jätteen ja käytöstä poistettavan materiaalin määrä. Tällöin myös uudet liiketoimintamahdollisuudet jäävät tunnistamatta.

Materiaalien kierrättäminen on se viimeinen vaihe, jota ennen voidaan tehdä paljon muuta

Kiertotalous pyrkii varmistamaan valmistetuille tuotteille mahdollisimman paljon käyttöä, mahdollisimman pitkään sekä pitämään raaka-aineet kierrossa mahdollisimman kauan ja mahdollisimman korkea-arvoisessa käytössä. Tämä tarkoittaa sitä, että tuotteiden ja niiden osien uudelleenkäyttö maksimoidaan, ja vasta elinkaarensa päässä tuotteiden materiaalit palautetaan kiertoon uusiksi raaka-aineiksi. Parhaimmillaan kiertotalous toteutuu silloin, kun tarve jollekin tuotteelle pystytään poistamaan täysin tai tuotettavien tuotteiden määrällistä tarvetta pystytään vähentämään. Tavoitteisiin päästään muun muassa keskittymällä jakamiseen ja palveluihin perustuvaan liiketoimintaan, kehittämällä kestävämpiä ja uudelleenkäytettäviä tuotteita sekä niiden huolto- ja korjaustapoja. Suunnitteluvaiheessa voidaan vaikuttaa siihen, että tiettyjen materiaalien tarve poistuu kokonaan.

Kiertotalouden strategioissa kierrätys nähdään siis vasta viimeisenä vaiheena ennen materiaalin energiana hyödyntämistä, eli polttamista, jolloin materiaalikierto päättyy. Kierrätyksellä tarkoitetaan käytöstä poistettujen tuotteiden ja materiaalien keräämistä talteen suuremmiksi eriksi, ja näiden kerättyjen erien ohjaamista uusien tuotteiden valmistusprosessin raaka-aineeksi. Kierrätys on tietysti edelleen tärkeä vaihe tuotteen elinkaaren lopussa, mutta kierrättäminen raaka-aineeksi tulisi nähdä vasta viimeisenä vaihtoehtona eli silloin, kun mitään muuta ei voida enää tehdä. Ennen kierrättämistä voidaan tehdä paljon enemmän ja paremmin, kunhan mahdollisuudet tunnistetaan. Tämä synnyttää uusia liiketoimintamahdollisuuksia tuotteen elinkaaren varrelle.

Kaksi selkeää seikkaa kertoo meille, miksi kiertotalous on paljon muutakin kuin kierrätystä:

1. Suhtautuminen jätteen ja hukan syntymiseen: Kierrätyksessä jätteet ja hukkamateriaali saadaan kyllä käyttöön ja kiertoon uudelleen, mutta toisaalta kierrätyksessä hyväksytään, että tuotannossa ja kulutuksessa muodostuu jätettä, eikä jätteen ja hukan muodostumisen ongelmaa pyritä erityisesti ratkaisemaan tai niiden syntymistä estämään. Kiertotalouden keskeisin tavoite sen sijaan on suunnitella tuotteet ja tuotantoprosessit niin, ettei hukkaa tai jätettä muodostu missään tuotteen elinkaaren vaiheessa.

2. Materiaalin arvon säilyttäminen: Kierrätyksessä kerätyt materiaalit usein sekoittuvat muihin jakeisiin, ja niiden puhdistus tai erottelu on hankalaa. Siksi kierrätettyjen materiaalien laatu on yleensä heikompi kuin alkuperäisen materiaalin, ja kierrätys ei ylläpidä materiaalin alkuperäistä arvoa. Kierrätyksessä hyväksytään se, ettei kierrätysmateriaalien laatu yleensä yllä neitseellisen raaka-aineen tasolle.

Tutustu tarkemmin kiertotalouden strategioihin Lisää kierroksia! -oppaassa

Kun kiertotalouden tausta on hahmottunut, yritys voi lähteä viemään kiertotaloutta käytäntöön esimerkiksi pk-yrityksille tarkoitetun Kiertotalouden Roadmapin avulla.

Lisää kierroksia! -opas on tuotettu osana Euroopan unionin osarahoittamaa ja Seinäjoen ammattikorkeakoulun toteuttamaa Kiertotalouden osaamisalusta Etelä-Pohjanmaalle – CircEPOs -hanketta. Kiertotalouden Roadmap taas on tuotettu osana SeAMKin hanketta: Ympäristöosaamisen kehittämisellä kohti kestävää teollisuutta. Hanke on Euroopan unionin osarahoittama. Oppaiden sisällöt vastaavat erityisesti

Etelä-Pohjanmaan pk-yrityskentän tietotarpeisiin.

Lue lisää hankkeiden verkkosivuilta:

Kiertotalouden osaamisalusta Etelä-Pohjanmaalle – CircEPOsYmpäristöosaamisen kehittämisellä kohti kestävää teollisuutta**Jenni Nurmi**
Asiantuntija
SeAMK

Krista Mäki
Asiantuntija
SeAMK

Heli Hietala
Projektipäällikkö
SeAMK